

**DİSİPLİN MAHKEMELERİ KURULUŞU, YARGILAMA
USULÜ VE DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI
HAKKINDA KANUN ⁽¹⁾**

Kanun Numarası : 477
Kabul Tarihi : 16/6/1964
Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 26/6/1964 Sayı : 11738
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 3 Sayfa : 2691

BİRİNCİ KISIM

Disiplin Mahkemeleri Kuruluş ve Yargılama Usulü

Kuruluş: ⁽²⁾

Madde 1 – (Değişik: 12/6/2003-4895/1 md.)

Disiplin mahkemesi savaş zamanında; tugay ve daha büyük (Deniz ve Hava Kuvvetleri ile Jandarma Genel ve Sahil Güvenlik Komutanlığında eşidi) kıt'a, karargâh ve askerî kurumlar ile Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı teşkilâtında kurulur. Sahil Güvenlik Komutanının, Jandarma Genel Komutanının, kuvvet komutanlarının ve Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarının göstereceği lüzum üzerine veya doğrudan doğruya Genelkurmay Başkanlığınca, diğer komutanlıklar, karargâhlar veya askerî kurum amirlikleri teşkilâtında da Disiplin mahkemesi kurulabilir.

Aynı garnizonda; birden fazla disiplin mahkemesi kurulması gereken kıt'a komutanlığı, karargâh ve askerî kurum amirlikleri bulunursa, Genelkurmay Başkanlığınca yeteri kadar disiplin mahkemesi kurulması ile yetinilebilir.

Disiplin mahkemesinin başkan ve üyeleri :

Madde 2 – Disiplin mahkemesi, biri başkan ikisi üye olmak üzere üç subaydan kurulur. Astsubay, erbaş ve erlerin yargılanmalarında, üyelere biri astsubaylardan seçilir.

Başkan üye ve yedeklerin seçimi :

Madde 3 – Başkan ve üyeler ile yedekleri, nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askerî kurum amiri tarafından her yılın Aralık ayında bu mahkemenin yetkisine giren birliklerdeki subay ve astsubaylar arasından kıtaya veya askerî kuruma katılım sırasına göre ve değiştirilmemek üzere bir yıl için seçilirler. Bu sıra ancak zorunlu hizmet sebepleriyle değiştirilebilir.

Başkan ve üyeleri ile yedeklerin görevlerini yapmalarına sürekli engeller çıktığında yerlerine başkaları seçilebilir.

Başkan ve üyelerin nitelikleri :

Madde 4 – Başkan ve üyelerin en az bir yıl kıta veya askerî kurumlarda hizmet görmüş olmaları, taksirli suçlar dışında bir cürüm ile hükümlü bulunmamaları sanığın astı olmamaları ve başkanın en az yüzbaşı rütbesinde bulunması şarttır.

(1) 18/3/1986 tarih ve 3269 sayılı Kanununun 21 inci maddesi ile bu Kanunda geçen "uzman çavuş" tabiri "uzman erbaş" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 31/1/2013 tarihli ve 6413 sayılı Kanununun 45 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Disiplin mahkemesi" ibaresi "Disiplin mahkemesi savaş zamanında" şeklinde değiştirilmiştir.

Başkan ve üyeler yargılama süresi içinde sanığın ve birbirlerinin en yakın amiri olamazlar.

Kanunda yazılı nitelikte başkan ve üye bulunamaması:

Madde 5 – Nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri, bu mahkemenin yetkisine giren birliklerde kanunda yazılı nitelikte başkan ve üye yoksa veya mevcut olanların görevlerini yapmalarına kanuni engeller bulunursa uygun nitelikte başkan ve üyelerin seçimi için en yakın kıta komutanı veya askeri kurum amirine başvurur.

Disiplin subayı ve niteliği:

Madde 6 – (Değişik birinci fıkra: 12/6/2003-4895/2 md.) Teşkilâtında disiplin mahkemesi kurulan komutanlıklar veya askeri kurum amirlikleri ile Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarlığında; yardımcılığı kaldırılan askeri hâkim sınıfına mensup subaylar arasından atanmış bir disiplin subayı bulunur. Askerî hâkim sınıfına mensup disiplin subayları, komutanlık ve askeri kurum amirliklerinin aynı zamanda hukuk müşaviridirler.

Refaketinde adli müşavir bulunan kıta komutanlığı ve askeri kurum amirliği nezdinde kurulan disiplin mahkemelerinde, disiplin subaylığı görevi bu adli müşavir veya yardımcıları tarafından yapılır.

(Değişik ilk cümle: 12/6/2003-4895/2 md.) Askerî hâkim sınıfına mensup subaylar arasından atanmış olan disiplin subayının veya bu görevi yapan adli müşavir veya yardımcısının bulunmaması yahut görevini yapmasını engelleyici sebeplerin var olması hâlinde disiplin subaylığı görevini diğer bir sınıf subayı yapabilir. Bu hallerde disiplin subayı, nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri ile Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarı tarafından kıtada an az bir yıl hizmet görmüş olan ve taksirli suçlar dışında bir cürüm ile hükümlü bulunmayan teğmen ile binbaşı rütbesindeki subaylar arasından seçilir.

(Değişik dördüncü fıkra: 12/6/2003-4895/2 md.) Disiplin subaylıklarında ve disiplin mahkemelerinde tutanak kâtipliği yapmak üzere yeteri kadar asker kişi kullanılır. Kolordu ve daha büyük (Deniz ve Hava Kuvvetleri ile Jandarma Genel ve Sahil Güvenlik Komutanlığında eşidi) kıt'a, karargâh ve askeri kurumlar ile Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı teşkilâtında kurulan disiplin subaylıklarında birer yazı işleri müdürü görev yapar.

Görev ve Yetki

Görev:

Madde 7 – Disiplin mahkemeleri asker kişilerin bu kanunda yazılı disiplin suçlarına ait davalara bakar. Şu kadar ki, bu kanunda yazılı disiplin suçlarından dolayı disiplin amiri, özel kanunlarda kendisine tanınan yetki içinde, oda veya göz hapsi verebileceği gibi disiplin mahkemesine de yollayabilir.

Kuruluş yönünden yetki:

Madde 8 – Disiplin mahkemelerinin yetkisi, nezdinde kuruldukları komutanlığın, askeri kurum amirliğinin veya Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarlığının kadro ve kuruluşu ile sınırlıdır.

Disiplin mahkemelerinin bu yetkileri Sahil Güvenlik Komutanının, Jandarma Genel Komutanının, Kuvvet Komutanlarının veya Millî Savunma Bakanlığı Müsteşarının göstereceği lüzüm üzerine veya doğrudan doğruya Genelkurmay Başkanlığınca genişletilebilir veya daraltılabilir. ⁽¹⁾

Rütbe yönünden yetki:

Madde 9 – (Değişik birinci fıkra: 12/6/2003-4895/3 md.) Tugay veya eşidi komutanlıkları veya askeri kurum amirlikleri teşkilâtındaki disiplin mahkemeleri erden yüzbaşıya kadar (yüzbaşı dahil) askerler ile diğer asker kişileri, ⁽²⁾

Tümen ve eşidi komutanlıkları veya askeri kurum amirlikleri nezdindeki disiplin mahkemeleri erden yarbaya kadar (yarbay dahil) askerler ile diğer asker kişileri,

(1) Bu fıkraya; 22/2/2006 tarihli ve 5461 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle "Jandarma Genel Komutanının" ibaresinden önce gelmek üzere "Sahil Güvenlik Komutanının," ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 12/6/2003 tarihli ve 4895 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan " 9 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir." hükmüne istinaden; değiştirilen " Tugay veya eşidi komutanlıkları veya askeri kurum amirlikleri teşkilâtındaki disiplin mahkemeleri erden yüzbaşıya kadar (yüzbaşı dahil) askerler ile diğer asker kişileri," hükmü madde metnine işlenmiş ve birinci fıkra ifadesi kullanılmıştır.

Kolordu ve eşidi komutanlıkları veya askeri kurum amirlikleri ile ordu komutanlıkları, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Kuvvet Komutanlıkları, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı nezdindeki disiplin mahkemeleri erden albaya kadar (albay dahil) askerler ile diğer asker kişileri, ⁽¹⁾

Genelkurmay Başkanlığı nezdindeki disiplin mahkemesi erden general ve amirale kadar (general ve amiraller dahil) askerler ile diğer asker kişileri yargılamaya yetkilidir.

Nezinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amirinin rütbe bakımından aynı mahkemenin yetkisine dahil bulunması halinde bu komutan veya askeri kurum amiri bir üst komutanlık veya askeri kurum amiri nezdinde kurulan disiplin mahkemesinde yargılanır.

Ayrı disiplin mahkemelerine tabi kişilerin birlikte işledikleri suçlarda yetki:

Madde 10 – Bir disiplin suçu başka başka disiplin mahkemelerine tabi asker kişiler tarafından birlikte işlenirse en yüksek rütbelisinin tabi olduğu disiplin mahkemesi hepsi hakkında davaya bakmaya yetkilidir.

Bir disiplin suçu başka başka disiplin mahkemesine tabi eşit rütbeli asker kişiler veya rütbesiz asker kişiler tarafından birlikte işlenmiş olursa garnizon komutanı hepsi hakkında soruşturma yapacak nezdinde disiplin mahkemesi bulunan kıta komutanı veya askeri kurum amirini tayin eder. Birlikte suç işleyen asker kişiler ayrı ayrı garnizonlardaki kıta komutanlığına veya askeri kurum amirliğine tabi iseler bu halde yetkili merci, adli yönden bağlı oldukları müşterek üst komutan veya askeri kurum amiri tarafından tayin edilir.

Bu konulardaki yetki uyumsuzlukları Genelkurmay Başkanlığı tarafından kesin olarak çözümlenir.

Yargılamayı gerektiren ilginin kesilmesi ve rütbe yükselmesi halinde yetki:

Madde 11 – Disiplin mahkemelerinin görev ve yetkileri bu mahkemelerde yargılanmayı gerektiren ilginin kesilmesi ile kalkmaz. Ancak sanık rütbe yükselmesi dolayısıyla tabi bulunduğu disiplin mahkemesinin yetkisi dışına çıkmış olursa yargılama yetkisi adli yönden üst komutan veya askeri kurum amiri nezdindeki disiplin mahkemesine geçer.

Hüküm veya yetki uyumsuzlukları:

Madde 12 – Disiplin mahkemeleri arasında çıkacak hüküm veya yetki uyumsuzluklarını adli yönden müşterek üst komutanlık veya askeri kurum amirliği nezdindeki disiplin mahkemesi çözümler.

Müşterek üst komutanlık veya askeri kurum amirliği bulunmadığı takdirde bu konulardaki uyumsuzluklar Genelkurmay Başkanlığı nezdindeki disiplin mahkemesi tarafından çözümlenir.

İstirdat ve tazminata hüküm yetkisi:

Madde 13 – (Değişik birinci fıkrası: 12/6/2003-4895/4 md.) **Bu Kanunun 52 nci maddesinde yazılı disiplin suçlarından doğan ve ikiyüzellimilyon lirayı geçmeyen istirdat ve maddi tazminat davalarına da disiplin mahkemelerinde bakılır.**

Nezinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amirleri Hazineye ait zararları tesbit ve iddianameye yazarak kovuşturmakla görevlidirler.

Disiplin mahkemelerinde davanın görülmesine imkan kalmıyan hallerde kamu alacakları özel kanununa göre kovuşturulur.

(1) Bu fıkraya; 22/2/2006 tarihli ve 5461 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle "Jandarma Genel Komutanlığı" ibaresinden önce gelmek üzere "Sahil Güvenlik Komutanlığı," ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

*Soruşturma**Disiplin suçlarının ihbar ve soruşturması:*

Madde 14 – Maiyetinden birinin bir disiplin suçu işlediğini öğrenen her amir yetkisi dahilindeki oda veya göz hapsi cezalarıyla cezalandırılmasını uygun görmediği takdirde suçluluk sebeplerini ve suç delillerini kapsıyan bir vaka raporu düzenleyip bunu silsile yolu ile nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amirine en geç üç gün içinde gönderir.

Nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri herhangi bir suretle bir disiplin suçunun işlendiğini öğrendiğinde doğrudan doğruya disiplin cezası vermeye yetkili olur ve buna dayanarak oda veya göz hapsi cezasıyla cezalandırılmasını uygun görmez ise dava açılmasının gerekip gerekmediğine karar vermek üzere derhal disiplin hazırlık soruşturması yapılmasını emreder.

Aksi halde birinci fıkraya göre işlem yapılmak üzere keyfiyeti disiplin cezası vermeye yetkili en yakın disiplin amirine bildirir ve varsa evrakı gönderir.

Disiplin hazırlık soruşturması disiplin subayı tarafından en kısa zamanda yapılır. İhbarı yapan amir tarafından yapılan soruşturma yeter görülürse bu, disiplin hazırlık soruşturması yerine geçer.

(Ek: 27/4/1989 - 3554/2 md.) Seferberlik ve savaş halinde yapılacak hazırlık soruşturması, sanığın askerliğinin bitimine veya seferberliğin sona ermesine veya barışa kadar tatil edilebilir.

Disiplin soruşturması sonunda yapılacak işlem:

Madde 15 – Disiplin hazırlık soruşturması sonunda nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri tarafından aşağıdaki işlem yapılır:

A) Eylem adliye mahkemelerinin veya askeri mahkemelerin görevine giren bir suç ise, evrak görevli mercie gönderilir.

B) Eylem bu kanunda yazılı bir disiplin suçu olmayıp, disiplin tecavüzü ise özel kanun hükümleri uygulanır.

C) Dava açılmasını gerektirir yeter sebepler bulunmazsa kovuşturmaya yer olmadığına karar verilir. Bu karar evvelce sorguya çekilmiş sanığa da tebliğ edilir.

D) Dava açılmasını gerektirir yeter sebepler varsa bir iddianame ile disiplin mahkemesinde dava açılır.

(Ek fıkra: 12/6/2003-4895/5 md.) Subay ve astsubay dışındaki asker kişiler hakkında açılan disiplin hazırlık soruşturması sonunda, birinci fıkrada belirtilen işlemler ile ilgili olarak, askerî hâkim sınıfına mensup disiplin subaylarına yazılı yetki verilebilir.

İddianameye nelerin yazılacağı:

Madde 16 – İddianameye sanığın kimliği, disiplin Suçu teşkil eden eylemin neden ibaret bulunduğu ve delilleri, uygulanması istenilen kanun maddesi, varsa Hazine zararı ve duruşmanın yer ve zamanı yazılır.

İddianame asker kişi olan sanığa en yakın amiri aracılığı ile tebliğ olunur. Bu hususta düzenlenecek belgede tebliğ ile sanığın imzaları ve tebliğ tarihi gösterilir. Diğer kişiler hakkında Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

Tebliğ tarihi üzerinden iki gün geçmedikçe duruşma yapılamaz. Sanığın uygun görmesi ile bu süreden vazgeçilebilir.

Disiplin mahkemesinin toplanması:

Madde 17 – Disiplin mahkemesi, iddianamenin sanığa tebliğinden sonra, nezdinde kurulduğu komutanın veya askeri kurum amirinin emriyle toplanır.

(Ek fıkra: 12/6/2003-4895/6 md.) Subay ve astsubaylar dışındaki asker kişilerin davalarında, disiplin mahkemesini toplama yetkisi, askerî hâkim sınıfından olan disiplin subaylarına yazılı olarak verilebilir.

Sanık ve tanıkların çağırılması:

Madde 18 – Asker kişi olan sanık ve tanıklar emirle, diğerleri davetiye ile çağırılır. Bu davetiye, gelmezlerse zorla getirilecekleri de yazılır.

*Duruşma**Duruşma usulü:*

Madde 19 – Duruşma hükme katılacakların huzuru ile ara vermeksizin yapılır. Disiplin subayı ile tutanak katibinin bulunmaları şarttır. Zorunlu sebeplerle duruşma tehir ve talik edilebilir.

Sanık duruşmanın devamı süresince hazır bulundurulur. Duruşmaya özürsüz gelmeyen veya gelip de savuşan veya duruşmada bulunmak istemeyen sanığın yokluğunda duruşmaya devam edilip hüküm verilebilir.

Duruşma yönetimi:

Madde 20 – Duruşmanın yönetim ve disiplini başkana aittir. Duruşmanın disiplinini bozan her kişiyi başkan mahkeme salonundan çıkartır.

Duruşmanın açıklığı:

Madde 21 – Disiplin mahkemelerinde duruşma açık olur. Genel ahlakın veya kamu güvenliğinin korunması amacıyla duruşmanın tamamının veya bir kısmının kapalı yapılmasına mahkemece karar verilebilir. Kapalı yapılan yargılamanın yayımlanması yasaktır. Buna uymayanlar hakkında Basın Kanunu hükümleri uygulanır.

Sanığın astı olanlar duruşmada bulunamazlar.

Duruşmaya nasıl başlanacağı:

Madde 22 – Duruşmaya sanık, tanık ve bilirkişilerin yoklaması ile başlanır. Daha sonra sanığa başkan ve üyelerin davaya bakmalarına engel halleri hakkında, bir istemi bulunup bulunmadığı sorulur. Başkan tanıkları duruşma salonundan dışarıya çıkarır. Sanığın kimliği tesbit edildikten sonra iddianame disiplin subayı tarafından okunur.

Başkan ve üyelerin davaya bakamaması ve reddi:

Madde 23 – I - Disiplin mahkemelerinin başkan ve üyeleri aşağıdaki hallerde bu görevi yapamazlar veya aynı sebeplerle reddedilebilirler:

A) Suçtan kendisi zarar görmüş ise,

B) Sanık ve mağdur ile aralarında evlilik veya veraset ilişkisi bulunmuş veya bulunuyorsa,

C) Sanık veya suçtan zarar görenle aralarında kan veya sıhri usul ve füru hısımlığı yahut evlat edinme ilişkisi veya üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan veya evlilik kalmasa bile ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) sıhri civar hısımlığı varsa,

D) Aynı davada nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askeri kurum amiri sıfatı ile işlem veya disiplin subaylığı yahut sanık müdafiliği görevlerini yapmış ise,

E) Aynı davada tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş ise,

F) Tarafsızlığını şüpheye düşürecek haller mevcutsa;

II - (**Değişik: 22/2/2006 - 5461/3 md.**) Hükme katılan disiplin mahkemesi başkan ve üyesi, aleyhine kanun yoluna gidilen disiplin mahkemesi hükmünün, üst disiplin mahkemesindeki incelenmesine katılamaz.

Sanığın sorgusu ve delillerin toplanması:

Madde 24 – İddianamenin okunmasından sonra sanık olay hakkında sorguya çekilir, varsa tanıklar dinlenir ve diğer deliller toplanır.

Disiplin mahkemesi istem üzerine veya kendiliğinden tanık dinlenmesine veya başka delillerin toplanmasına karar verebilir.